

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

LECTIO XVI

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΑ ΣΤΗ ΓΑΛΑΤΙΑ

Nostri, postquam pila in hostes miserunt, gladiis rem gerunt.	Οι δικοί μας, αφού έριξαν τα ακόντια στους εχθρούς, μάχονται με τα ξίφη.
Repente post tergum equitatus cernitur;	Ξαφνικά στα νώτα (τους) διακρίνεται το ιππικό·
cohortes appropinquant;	οι κοόρτες πλησιάζουν·
hostes terga vertunt ac fugiunt;	οι εχθροί στρέφουν τα νώτα (τους) και τρέπονται σε φυγή·
eis equites occurrunt.	τους επιτίθενται οι ιππείς.
Fit magna caedes.	Γίνεται μεγάλη σφαγή.
Sedulius, dux et princeps Lemovicum, occiditur;	Ο Σεδούλιος, ο στρατηγός και ηγεμόνας των Λεμοβίκων, σκοτώνεται·
dux Arvernorum vivus in fugā comprehenditur;	ο στρατηγός των Αρβέρνων συλλαμβάνεται ζωντανός κατά τη διάρκεια της φυγής·
signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur;	74 (εβδομήντα τέσσερις) στρατιωτικές σημαίες (ή λάβαρα) παραδίδονται στον Καίσαρα·
magnus numerus hostium capitur atque interficitur;	μεγάλος αριθμός εχθρών συλλαμβάνεται και φονεύεται·
reliqui ex fugā in civitates discedunt.	οι υπόλοιποι μετά τη φυγή (δια)σκορπίζονται στις χώρες τους.
Postero die ad Caesarem legati mittuntur.	Την επόμενη μέρα στέλνονται πρεσβευτές στον Καίσαρα.
Caesar iubet arma tradi ac principes produci.	Ο Καίσαρας διατάζει να παραδοθούν τα όπλα και οι ηγεμόνες να οδηγηθούν μπροστά του.
Ipse pro castris consedit; eo duces producuntur.	Ο ίδιος πήρε θέση μπροστά στο στρατόπεδο· εκεί οδηγούνται οι στρατηγοί.
Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.	Ο Βερκιγγετόριγας παραδίνεται, τα όπλα κατατίθενται.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ XVI

- Fit:** Το ρήμα fio, factus sum, fieri ανήκει στα ανώμαλα ρήματα, του οποίου οι τύποι, που χρησιμοποιούν το θέμα του ενεστώτα (fi-), σχηματίζονται σύμφωνα με την δ' συζυγία, εκτός από την υποτακτική του παρατατικού και το απαρέμφατο του ενεστώτα που σχηματίζονται σύμφωνα με την γ' συζυγία. Σύμφωνα με τη σχολική γραμματική της Λατινικής (§97) αντί του facior χρησιμοποιείται το fio ως παθητικό του facio. Όταν όμως το facio είναι σύνθετο, τότε σχηματίζει κανονικά την παθητική φωνή του (interficio>interficio).
- Sedulius:** πρόκειται για υπερδισύλλαβο ουσιαστικό σε -ius, κύριο όνομα της β' κλίσης. Τα κύρια ονόματα σε -ius, γνήσια Λατινικά, όπως το Sedulius, σχηματίζουν την κλητική του ενικού σε -i αντί -ie (με συναίρεση του -ie σε -i): Seduli. Στη γενική ενικού το ουσιαστικό

Sedulius συναιρεί την κατάληξη -ii σε -i, όπως όλα τα υπερδυσύλλαβα δευτερόκλιτα ονόματα σε -ius (και -ium).

3. **occurro:** (<ob + curro = τρέχω). Το ρήμα occurro, occurri (και occucurri), occursum, occurrere, 3 + δοτ. (λόγω της πρόθεσης ob) = επιτίθεται.
4. **magnus:** Το επίθετο magnus, magna, magnum σχηματίζει ανώμαλα παραθετικά. Συγκεκριμένα ο συγκριτικός βαθμός είναι **maior, maior, maius** και ο υπερθετικός **maximus, maxima, maximum**.
5. **cernitur:** ως μετοχή παρακειμένου της μέσης φωνής του ρήματος cerno χρησιμοποιείται η μετοχή conspectus, -a, -um του συνωνύμου (με το cerno) ρήματος conspicio.
6. **eo:** εδώ είναι επίρρημα και σημαίνει εκεί.
7. **interficitor:** πρόκειται για το ρήμα facio σύνθετο με πρόθεση. Τα σύνθετα ρήματα του facio στο β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής λήγουν κανονικά σε -e = **interfice**.
8. **referuntur:** fero, tuli, latum, ferre σύνθετο με πρόθεση. Οι τύποι του ρήματος, που σχηματίζονται από το θέμα του ενεστώτα (fer-), συγκόπτουν α) το συνδετικό φωνήεν i μπροστά από το s και t των καταλήξεων και β) το συνδετικό φωνήεν e, όταν το ακολουθεί r. (σχολική γραμματική §96).
9. **Postero:** Το επίθετο στον υπερθετικό βαθμό ανήκει στα abundantia (πβ. § 42, 2) δηλ. έχει δύο τύπους: **postremus, postrema, postremum & postumus, postuma, postumum**. Ο συγκριτικός βαθμός: **posterior, posterior, posterius**.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

nostrī: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους της κτητικής αντωνυμίας α' προσώπου για πολλούς κτήτορες noster, nostra, nostrum = δικός μας, δική μας, δικό μας.

postquam: υποτακτικός, χρονικός σύνδεσμος = αφού.

pila: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους pilum -i = ακόντιο.

in: πρόθεση + εδώ αιτιατική = εναντίον.

hostes: αιτιατική πληθυντικού του ισοσύλλαβου ουσιαστικού της γ' κλίσης, εδώ αρσενικού γένους hostis -is = εχθρός.

miserunt: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας mitto, misi, missum, mittere 3 = στέλνω, (εδώ) = ρίχνω.

gladiis: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους gladius -ii/ -i = ξίφος.

rem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού της ε' κλίσης, θηλυκού γένους res, rei = πράγμα.

gerunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα του ρήματος της γ' συζυγίας gero, gessi, gestum, gerere 3 = κάνω, διεξάγω. Εδώ η φράση rem gero = μάχομαι.

repente: τροπικό επίρρημα = ξαφνικά.

post: πρόθεση + αιτιατική = μετά.

tergum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους tergum -i = πλάτη, νώτα. Εδώ post tergum = στα νώτα.

equitatus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της δ' κλίσης, αρσενικού γένους equitatus -us = ιππικό.

cernitur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας cerno, crevi, cretum, cernere 3 = διακρίνω.

cohortes: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, θηλυκού γένους cohorts, cohortis = κοόρτη (η ρωμαϊκή λεγεώνα περιλάμβανε 10 κοόρτες).

appropinquant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της α' συζυγίας appropinquo, appropinquavi, appropinquatum, appropinquare 1 = πλησιάζω.

hostes: ονομαστική πληθυντικού του ισοσύλλαβου ουσιαστικού της γ' κλίσης, εδώ αρσενικού γένους hostis -is = εχθρός.

terga: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους tergum -i = πλάτη, νώτα.

vertunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας verito, verti, versum, vertere 3 = στρέφω.

ac: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

fugiunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας fugio, fugi, fugitum, fugere 3 = φεύγω. Ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας που λήγουν σε -io.

eis: δοτική πληθυντικού, αρσενικού γένους της δεικτικής - επαναληπτικής ανωνυμίας is, ea, id = αυτός, αυτή, αυτό.

equites: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους eques -itis = ιππείς.

occurrunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας occorro, occurrī (και occucurrī), occursum, occurrere 3. Το ρήμα συντασσόμενο με δοτική σημαίνει επιτίθεμαι.

Fit: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα του ανώμαλου ρήματος fio, factus sum, fieri = γίνομαι.

magna: ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο) magnus, magna, magnum = μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο. Το επίθετο σχηματίζει ανώμαλα παραθετικά. Συγκριτικός βαθμός: maior, maius, υπερθετικός βαθμός: maximus, maxima, maximum.

caedes: ονομαστική ενικού του ισοσύλλαβου ουσιαστικού της γ' κλίσης, θηλυκού γένους caedes -is = σφαγή.

Sedulius: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους Sedulius -ii/ -i = Σεδούλιος. Το όνομα, ως γνήσιο λατινικό, συναιρεί στην κλητική ενικού το -ie σε -i (Seduli). Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

dux: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους dux, ducis = στρατηγός, ηγεμόνας, αρχηγός.

et: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

princeps: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους princeps -ipis = ηγεμόνας.

Lemovicum: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους Lemovices -um = οι Λεμόβικες (Γαλατικό έθνος). Το ουσιαστικό δεν σχηματίζει ενικό αριθμό (pluralia tantum).

occiditur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας occido, occidi, occisum, occidere 3 (<ob + caedo = κόβω) = σκοτώνω.

dux: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους dux, ducis = στρατηγός, ηγεμόνας, αρχηγός.

Arvernorum: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους Arveni -orum = οι Αρβέρνοι (έθνος της Γαλατίας). Το ουσιαστικό δεν σχηματίζει ενικό αριθμό (pluralia tantum).

vivus: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο) vivus, viva, vivum = ζωντανός, ζωντανή, ζωντανό.

in: πρόθεση + εδώ (τοπική) αφαιρετική = σε.

fugā: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού της α' κλίσης, θηλυκού γένους fuga -ae = φυγή.

comprehenditur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας comprehendo (& comprehendo), comprehendi, comprehensum, comprehendere 3 (<cum + prehendo) = συλλαμβάνω.

signa: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους signum -i = σημαία.

militaria: ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους του επιθέτου της γ' κλίσης (τριγενές και δικατάληκτο) militaris, militaris, militare = στρατιωτικός, στρατιωτική, στρατιωτικό.

LXXIII (septuaginta quattuor): απόλυτο αριθμητικό επίθετο, άκλιτο = εβδομήντα τέσσερα.

ad: πρόθεση + αιτιατική = προς.

Caesarem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους Caesar, Caesaris = Καίσαρας. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

referuntur: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ανώμαλου ρήματος της γ' συζυγίας refero, ret(t)uli, relatum, referre (<re+ fero) = παραδίδω.

magnus: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο) magnus, magna, magnum = μεγάλος, μεγάλη, μεγάλο. Το επίθετο σχηματίζει ανώμαλα παραθετικά. Συγκριτικός βαθμός: maior, maius, υπερθετικός βαθμός: maximus, maxima, maximum.

numerus: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους *numerus* -i = αριθμός.

hostium: γενική πληθυντικού του ισοσύλλαβου ουσιαστικού της γ' κλίσης, εδώ αρσενικού γένους *hostis* -is = εχθρός. Το ουσιαστικό, ως ισοσύλλαβο, σχηματίζει τη γενική πληθυντικού σε -ium και την αιτιατική πληθυντικού σε -es & -is (Σχολική γραμματική §24).

capitur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *capio, cepi, captum*, **capere** 3 = πιάνω, συλλαμβάνω. Ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας που λήγουν σε -io.

atque: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

interficitur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *interficio, interfeci, interfectum, interficere* 3 = σκοτώνω, φονεύω. Ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας που λήγουν σε -io.

reliqui: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο) *reliquus, reliqua, reliquum* = υπόλοιπος, υπόλοιπη, υπόλοιπο.

ex: πρόθεση + (κυρίως) αφαιρετική = (μετά) από.

fugā: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού της α' κλίσης, θηλυκού γένους *fuga* -ae = φυγή.

in: πρόθεση + εδώ αιτιατική = σε, προς.

civitates: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, θηλυκού γένους *civitas, civitatis* = πολιτεία. Η γενική πληθυντικού είναι *civitatum & civitatum* και η αιτιατική πληθυντικού σε -es & -is.

discedunt: γ' πληθυντικό ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *discedo, discessi, discessum, discedere* 3 (<dis+cedo) = αποχωρώ, σκορπίζομαι.

Postero: αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους του επιθέτου της β' κλίσης (τριγενές και τρικατάληκτο) *posterus, postera, posterum* = επόμενος, επόμενη, επόμενο. Το επίθετο σχηματίζει παραθετικά ως εξής: Συγκριτικός βαθμός: *posterior, posterior, posterius*, Υπερθετικός βαθμός: *postremus, postrema, postremum & postumus, postuma, postumum*.

die: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού της ε' κλίσης, αρσενικού γένους *dies, diei* = ημέρα. Το ουσιαστικό *dies* είναι συνήθως αρσενικό. Θηλυκό είναι όταν σημαίνει χρόνο ή προθεσμία.

ad: πρόθεση + αιτιατική = προς.

Caesarem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους *Caesar, Caesaris* = Καίσαρας. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

legati: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, αρσενικού γένους *legatus* -i = πρεσβευτής, απεσταλμένος.

mittuntur: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *mitto, misi, missum, mittere* 3 = στέλνω.

Caesar: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους *Caesar, Caesaris* = Καίσαρας. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

iubet: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος της β' συζυγίας *iubeo, iussi, iussum, iubere* 2 = διατάζω.

arma: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους *arma, armorum* = όπλα. Το ουσιαστικό δεν σχηματίζει ενικό (*pluralia tantum*).

tradi: απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *trado, tradidi, traditum, tradere* 3 = παραδίδω.

ac: παρατακτικός, συμπλεκτικός σύνδεσμος = και.

principes: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους *princeps* -ipis = ηγεμόνας.

produci: απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *produco, produxi, productum, producere* 3 (<pro + duco) = οδηγώ (μπροστά).

ipse: ονομαστική ενικού, αρσενικού γένους της δεικτικής-οριστικής αντωνυμίας *ipse, ipsa, ipsum* = ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.

pro: πρόθεση + αφαιρετική = μπροστά.

castris: αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους *castra, castrorum* = στρατόπεδο. Το ουσιαστικό είναι ετερόσημο, δηλαδή έχει άλλη σημασία ανά αριθμό. Στον ενικό αριθμό *castrum* -i σημαίνει φρούριο και στον πληθυντικό *castra* -orum σημαίνει στρατόπεδο.

consedit: γ' ενικό παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας *consido, consedi, consessum, considere* 3 (<cum + sideo = καθίζω) κάθομαι = «καθίζω τον εαυτό μου», παίρνω θέση

eo: τοπικό επίρρημα = εκεί

duces: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους dux, ducis = στρατηγός, ηγεμόνας, αρχηγός.

producuntur: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας produco, produxi, productum, producere 3 (<pro+ duco) = οδηγώ (μπροστά).

Vercingetorix: ονομαστική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης, αρσενικού γένους Vercingetorix, Vercingetorigis = Βερκιγγετόριγας. Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό.

deditur: γ' ενικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας dedo, dedidi, deditum, dedere 3 = παραδίδω.

arma: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης, ουδετέρου γένους arma, armorum = όπλα. Το ουσιαστικό δεν σχηματίζει ενικό (pluralia tantum).

proiciuntur: γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος της γ' συζυγίας proicio, proieci, proiectum, proicere 3 = καταθέτω. Ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας που λήγουν σε -io.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΤΑΞΙΝΟΜΗΜΕΝΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

A' κλίση fuga -ae, : θηλυκό
B' κλίση Arverni -orum: αρσενικό (Δεν σχηματίζει ενικό αριθμό) gladius -ii/-i: αρσενικό legatus -i: αρσενικό numerus -i: αρσενικό Sedulius -ii/ -i αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό) arma -orum: ουδέτερο (Δεν σχηματίζει ενικό αριθμό) castra -orum: ουδέτερο (ετερόσημο, στον ενικό castrum -i = φρούριο, στον πληθυντικό castra -orum = στρατόπεδο). pilum -i: ουδέτερο signum -i: ουδέτερο tergum- i: ουδέτερο Γ' κλίση Caesar, Caesaris: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό) dux, ducis: αρσενικό eques, equitis: αρσενικό hostis -is: αρσενικό (γενική πληθυντικού hostium, αιτιατική πληθυντικού hostes & hostis) Lemovices, Lemovicum: αρσενικό (Δεν σχηματίζει ενικό) princeps, principis: αρσενικό Vercingetorix, Vercingetorigis: αρσενικό (Ως κύριο όνομα δεν σχηματίζει κατά κανόνα πληθυντικό αριθμό) caedes -is: θηλυκό (γενική πληθυντικού caedium, αιτιατική πληθυντικού caedes & caedis) cohors, cohortis: θηλυκό civitas, civitatis: θηλυκό (γενική πληθυντικού civitatum & civitatum, αιτιατική πληθυντικού σε -es & -is.)
Δ' κλίση equitatus -us: αρσενικό
Ε' κλίση dies, diei: αρσενικό res, rei: θηλυκό

ΕΠΙΘΕΤΑ

fio,

factus sum,

fieri

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

repente (τροπικό)

eo (τοπικό)

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

in (+ αιτιατ.)

post (+ αιτιατ.)

ad (+ αιτιατ.)

in [+ (τοπική) αφαιρ.]

ex [+ (κυρίως) αφαιρ.]

pro (+ αφαιρ.)

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

postquam (υποτακτικός, χρονικός)

atque (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

ac (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

et (παρατακτικός, συμπλεκτικός)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ:

postquam pila in hostes miserunt. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το gerunt. Εισάγεται με τον χρονικό σύνδεσμο postquam και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει μόνο τον χρόνο και τίποτε άλλο, χρόνου παρακειμένου, διότι δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ

- gladius: πρβλ. γλαδιόλα (από το σχήμα) < υποκορ. gladiolus
- equitatus ·equestris, eques, equus ≈ ίππος (τέθριππο, ιπότης)
- cerno ≈ δια-κρίνω (ανακρίνω, απόκριση, έγκριτος, έκκριση, επικριτικός, πρόκριτος, υποκριτής)
- fugio ≈ φεύγω (φευγαλέος, αποφεύγω, προσφυγή, αναπόφευκτος)
- eques < equus ≈ ίππος (τέθριππο, ιπότης)
- princeps > πρίγκιπας > πριγκιπάτο
- fuga ≈ φυγή (φευγαλέος, αποφεύγω, προσφυγή, αναπόφευκτος)
- signum: πρβλ. σινιάλο
- militaris < miles: πρβλ. μιλιταρισμός
- numerus: πρβλ. νούμερο
- arma > άρματα > αρματολός
- produco ·dux: πρβλ. δούκας > δουκάτο
- consido (cum + sido = καθίζω)· πρβλ. sedeo (= είμαι καθισμένος): *έδρα* , *έζομαι* ·(καθέδρα, καθεδρικός)
- mitto (σουπίνο missum): πρβλ. κομισάριος, μισιονάριος (ιεραπόστολος καθολικής εκκλησίας)
- verto: πρβλ. βερσιόν, βέρτιγκο (ίλιγγος, αίσθημα περιστροφής)
- curro: πρβλ. κούρσα, κούριερ